

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP, N. Prinsengracht 10
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
J. C. GETON, Wijttenbachstraat 13
Amsterdam.

- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 md. Buitenland 65 cent. Losse nummers 3 cent.

INHOUD: Benarde tijden. — Gesmoorde spoorwegstakingen. — In het zwarte Limburg. — Uit konservatief Rotterdam. — Uit de kleine pers. — Nog een oordeel. — Uit de Russische Revolutie. — Een product van bederf. — Berlijnsche Brieven III: De strijd tegen het militarisme. (Vervolg). — Economische Rubriek: Het kraakt! — Kleine Berichten. — Ontvangen Boeken.

Benarde tijden.

Bange tijden naderen voor 't proletariaat. Er woedt op dit oogenblik in Amerika een van die speculatiien geldcrisis, die steeds de vaste begeleiders zijn van een industriële crisis.

't Is begonnen met de koperspeculatie. Tot een waanzinnige hoogte hadden de groot-speculanten den prijs van 't koper opgedreven, door hun groote voorraden, een gevolg der overproductie, niet op de markt te brengen. 't Was hun inderdaad gelukt, de verbruikers in den waan te brengen, dat de koperproductie niet meer in de behoeften van de markt kon voorzien. En de prijs steeg tot zelfs 110 pond en evenredig daaraan reze de koperaandeelen.

Lang kon dat natuurlijk niet duren. 't Bedrog werd ontdekt en de koperprijzen daalden snel tot op de helft van haar pas bereikte hoogte. De speculanten hadden hun bedrijf niet gevoerd met hun eigen geld, doch met dat van de z.g. Trustmaatschappijen, banken, spaarbanken, die echter langzamerhand met hun gelden aan de meest gevaarlijke speculaties deelnamen.

Die banken hadden hun 't geld geleverd en daarvoor in onderpand ontvangen o.a. veel koperaandeelen. De plotselinge daling verminderde hun waarde enorm en een der banken staakte zijn betalingen. Een paniek ontstond. Het publiek verlangde zijn geld terug en dagelijks vermeerderde 't aantal bankinstellingen in alle groote steden der Vereenigde Staten, dat in financiële moeilijkheden geraakte en aan de aanvraag niet kon voldoen.

Volkomen reële banken werden daarbij natuurlijk eveneens meegesleept. 't Geld toch, dat een bank ontvangt, bewaart hij niet in zijn kas, doch leent het weer aan den handel, de industrie en de beurspeculatie. Alle banken weten, dat in normale tijden slechts een betrekkelijk klein bedrag terugverlangd wordt, dat bijna geheel door den nieuwen inleg wordt gedekt. De paniek bracht daar nu plotseling verandering in. In de laatste weken werd ongeveer 600 miljoen gulden teruggevraagd, ingelegd werd zoo goed als niets. En de banken waren niet in staat het uitgeleende geld onmiddellijk terug te eischen.

Zoo ontstond een buitengewone vraag naar geld. Voor onmiddellijk ter beschikking staand geld werd soms een rente betaald van 150—200 procent.

Meester van den toestand werd 't Groot-kapitaal. Morgan en Rockefeller, de staal- en petroleum-trust verschenen als geldschieers op het tooneel. Niet alleen dat ze enorme sommen verdienden door de hooge rente, die gemaakt werd, doch bovendien beheerschten ze dagen lang de geheele New-Yorksche beurs. Zij toch beslisten door hun al of niet geldschieten, welke speculanten hun aandelen behielden, welke niet en ze tot elken prijs moesten verkoopen. Zij beslisten over 't springen der banken. Morgan benutte deze schoone gelegenheid om de aandelen van zijn grootste concurrent, de Steenkool-, IJzer- en Spoorweg Co. in Tennessee te dwingen tot verkoop van 20 miljoen aandelen tegen een door hem bepaalde koers.

Onder Redactie van:

J. C. GETON, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

Advertentiën.

Per regel 10 cent.
Bij abonnement speciaal tarief.

Alsoo was ook deze crisis weer voor de grootste grootkapitalisten de gelegenheid tot onteigening der zwakkere, tot meerdere concentratie.

Doch ook Morgan en Rockefeller, gesteund door den staat, bleken onmachtig, 't Vertrouwen was geschokt en de banken bleven enorme sommen geld noodig hebben. Alle middelen werden dan ook aangewend. Europa moest Amerika aan geld helpen. Met de andere betaalmiddelen als wissels, was 't snel gedaan. Goudaanvoer begon uit Europa naar Amerika.

Om dit tegen te gaan ziet men op dit oogenblik de groote banken van het vaste land hun *disconto* verhoogen. Men moet derhalve meer percenten laten vallen, wanneer men een vordering, die nog niet betaald behoort te worden, toch te gelde wil maken. Bij de hooge rente, die echter te New-York betaald wordt, zal ook dit niet al te veel baten. Bij zulk een credietcrisis is 't vertrouwen in alle andere betaalmiddelen dan goud geschokt.

't Disconto zal dus nog stijgen.

't Onttrekken van goud aan de Europeesche banken beteekent nog meer. 't Beteekent, dat ze slechts geringe speelruimte overhouden voor 't verleen van credieten aan handel en industrie. 't Beteekent dus beperking, stillegging soms daarvan. En beperking van den handel beteekent weer, dat ook de industrie zijn waren niet meer kan plaatsen. Er is niet meer de gewone vraag. Betalingen door de industrie, die in gewone tijden zouden kunnen plaats vinden door de geregelde verkoop van haar producten kunnen door te geringe verkoop niet plaats vinden. Een tijd lang redt zich dit door verlenging van crediet, maar de banken, wier eigen credietbeperkt is, drijven weer op handel en industrie. Het eerste bankroet komt, andere volgen. Zoo belet soms de overproductie, waarop een crisis volgt, de noodzakelijke productie.

De Amerikaansche crisis werkt reeds op de industrie terug. De A. ijzermarkt ligt geheel stil, de prijzen dalen. A. heeft echter geld noodig, moet dus waren naar Europa zenden. Europa zit reeds vol met ijzer, wordt dus nog meer overvoerd. Gevolg is daling der prijzen en 't uitbreken van de internationale crisis, want een beperking der ijzerproductie brengt onafwijsbaar mede beperking der andere industrie.

Beperking der productie echter is werkloosheid. De overproductie, aan welks einde we thans staan, heeft zijn uitgangspunt gevonden in de Ver. Staten. Nauwkeurige cijfers omtrent de mate daarvan, staan nog niet tot onze beschikking; voorzoover bekend, geeft de economische kroniek ze. Zij laat ook zien, wat wij hier onbesproken laten, hoe de economische crisis steeds de ondergrond is voor 't zoeven gebeurde. Haar tendenz staat reeds vast.

De crisis in 't meest kapitalistisch ontwikkelde land beteekent de internationale crisis. De industriële crisis treft echter nu de arbeidersklasse sterker dan ooit voorheen, daar ze vergezeld gaat van een tot nu toe ongekende duurte der levensmiddelen, terwijl de steenkool door de kartels op de hoogste prijs wordt gehouden, terwijl de ondernemers toenemen in macht en organisatie.

Hadden we recht te spreken van „benarde tijden?”

Nog slechts een korte tijd scheidt ons van de crisis en haar gevolgen. Die korte tijd hebben we althans nog zoo goed mogelijk te benutten. Ieder georganiseerd arbeider heeft op dit oogenblik ten

plicht meer dan ooit, onvermoeid werkzaam te zijn voor zijn vakorganisatie, alle kracht in te spannen tot haar versterking.

Zoodra de crisis de industrie aangrijpt, moet de vakbeweging zoo sterk zijn, als dit maar eenigermate mogelijk is.

Doch er is nog iets anders, dat ons de crisis aan 't verstand wil brengen. De sociale wetgeving, moet ten minste gedwongen worden, voor zoover ze onder kapitalistisch régime daartoe te dwingen is, tot verzachting van den nood, waarin de arbeidersklasse door de anarchistische productie van 't tegenwoordige stelsel geraakt.

De strijd voor de wettelijke verkorting van den arbeidstijd moet met kracht worden gevoerd in stede op den kalmen, zeurigen toon, waarop dit thans geschiedt.

Maanden geleden hebben we een congres gehad van de Nederlandsche vakbeweging en de partij, om een groote actie te gaan voeren voor den tien-urendag. De tijd, die 't best pleit voor de noodzakelijkheid van die maatregel, is er. Werkeloosheid nu reeds en in 't verschiet in nog sterkere mate.

De strijd voor den tien-urigen arbeidstijd dient te worden aangebonden, zoo snel en zoo krachtig mogelijk. C.

AAN DEN DUITSCHEN KEIZER, DIEN WIJ ZULLEN HULDE BETOONEN!

Gij zijt, o volk van Duitschland, de ware keizer, de ware Heer van het land — uw wil is souverain en veel wettiger dan het purperen „zoo willen wij”, dat zich op het goddelijke recht beroept.

Uw wil, o volk van Duitschland, is de eenige rechtmatige bron van alle macht. Wanneer gij ook nog in boeien ter neer ligt, zoo overwint toch ten slotte uw goed recht, de dag der bevrijding nadert, een nieuwe tijd begint. Mijn Keizer, de nacht is voorbij en buiten gloeit reeds het morgenrood.

HEINRICH HEINE.

Gesmoorde spoorwegstakingen.

Twee landen, Italië en Engeland, hebben in de laatste weken aan de grens van een algemeene spoorwegstaking gestaan. In beide werd zij voorkomen: in Italië door een besluit van de vrouwenspersonen van partij en vakbeweging, in Engeland door het handig ingrijpen der regering.

De situatie in Italië leek in groote trekken sprekend op die in Holland in 1903, voor de tweede staking. De vakvereniging van spoorwegarbeiders dreigde met staking, ten einde de directie der staatsspoorwegen te dwingen, 16 beambten weer in dienst te nemen, door haar na de proteststaking te Milaan, waaraan ook spoorwegmannen meededen, ontslagen. De „Avanti”, het voornaamste politieke dagblad der Italiaansche partij, en de te Milaan verschijnende „Tempo”, een revisionistisch orgaan, begroetten het denkbeeld eener staking met

grootte geestdrift. Zelfs stelde de Avanti 15 Oct. in een hoofdartikel voor, de beweging niet als *protest* maar als *dwangstaking* te proklameeren, met het bepaalde doel, de regeering te dwingen de sedert eenige jaren bestaande wet, die spoorwegstaking strafbaar stelt, terug te trekken. Het opmerkelijke van deze raadgeving, die ware zij gevolgd, o. i. op een groot fiasco had moeten uitloopen, is, dat ze door mannen tot de „gematigde richting” behoorende (centrum en rechtervleugel hebben te samen de leiding in handen) werd gegeven, mannen die groote konflicten tusschen proletariaat en heerschende klassen vermijden willen, om de reactie niet in 't geweer te brengen.

Maar de stemming van strijdlustige geestdrift, wij kunnen gerust zeggen: van overmoed, in partijkringen, was niet van langen duur. Op de konferentie van het partijbestuur en de federatie van vakverenigingen 19 Oktober gehouden, werd een lange resolutie aangenomen, die de staking voor zeer gevaarlijk en zonder uitzicht van welslagen verklaarde en aanraade van haar af te zien. Deze resolutie werd onmiddellijk openbaar gemaakt, ofschoon het centraal-comité der spoorwegarbeiders nog geen besluit genomen had. Natuurlijk was het bekend worden der motie op zichzelf voldoende, de staking, gesteld dat deze mogelijk geweest ware, onmogelijk te maken. Het dienselfden avond vergaderende comité der spoorwegarbeiders nam een verbitterde motie aan, waarin het de federatie van vakverenigingen van verraad beschuldigt, over de rol van het partijbestuur echter met geen enkel woord rept. Dit valt te verklaren uit het feit, dat terwijl de federatie van vakverenigingen sterk „reformistisch” is, in de vakvereniging van het spoorwegpersoneel de „syndikalistische” neigingen de bovenhand hebben, en zij de partij dus niet als een proletarische klasse-organisatie erkennen.

Zoo eindigde de beweging in twist en tweedracht. Dit bracht opnieuw de kloof aan het licht die nog bestaat tusschen de verschillende deelen van het Italiaansche proletariaat en zijn strijdmacht vermindert. Het verzwakt de positie der spoorwegarbeiders aanmerkelijk, daar er wel weinig dingen zijn, die het staat en ondernemers zoo verlokkelijk maken, arbeiders als verachtelijke tegenstanders te minachten en te vertrappen, als wanneer deze laatste op het dreigement niet doen volgen — de daad.

In Engeland had zich evenals in ons land in 1903 vóór de eerste staking, de ontevredenheid van het personeel over slechte arbeidsvoorwaarden, lage loonen en schromelijk hooge arbeidsduur opgehoopt tot een voor de maatschappijen gevaarlijke hoogte. Dezen weigerden hardnekkig de vakverenigingen te erkennen, en erkenning der vakvereniging was de eerst onmisbare voorwaarde tot onderhandeling en verbetering. De staking scheen langzaam aan te drijven als een geweldig onweer, in haar scheen zich onvermijdelijk de onhoudbare spanning te moeten ontladen. Het spoorwegpersoneel was in zijn overgrote meerderheid moede te hongeren en te wachten, vast-beraden den strijd te aanvaarden. Dit bleek zoo duidelijk uit allerlei verschijnselen, dat een algemeene zeer tijdroovende stemming onder de leden der vakverenigingen gehouden, het niet eerst aan het licht behoefde te brengen.

Maar de vakverenigingsleiders — voornamelijk Richard Bell — talmde en talmde in 't oneindige, de staking door te zetten. Zij lieten week op week in onderhandelingen met de maatschappijen voorbijgaan, waarvan zij wisten dat ze in de kern der zaak onvruchtbaar moesten zijn. Zoo verschaften zij aan de maatschappijen alle gelegenheid zich voor den strijd te wapenen; onderkruipers aan te werven, bijzondere dienstregelingen uit te werken, enz. De maatschappijen maakten ijverig van dit voor hen hoogst nuttig uitstel gebruik, gelijk in 't algemeen voor degenen, die in een worsteling als verdediger optreedt, uitstel voordeelig is.

En de publieke opinie die aanvankelijk gevefild had (aan dit weifelen was de vrees niet vreemd, de spoorwegarbeiders tot 't socialisme te jagen, wanneer de bourgeoisie al te duidelijk uit klasse-bewustzijn partij trok, begon te neigen naar die partij, welke 't sterkst scheen. Het lange talmen der leiders van de spoorwegmannen moest den indruk van zwakheid, van wantrouwen in eigen kracht, wekken. Alléén de georganiseerde arbeiders bleven met sympathie voor het spoorwegpersoneel vervuld en namen maatregelen zijn strijd te steunen.

De groote burgerlijke bladen, die bij gebrek aan een arbeiderspers in Engeland uitsluitend het publiek inlichten en zijn opinie fatsoeneeren, begonnen hun

draai te nemen. En de regeering, die zich aanvankelijk, zoolang het vrijwel onzeker was, naar welke zijde de weegschaal van de grootste macht zou overslaan, zeer terughoudend had gedragen, begreep dat nu de tijd rijp werd tot ingrijpen. Ingrijpen, gelijk men het van een *burgerlijke* regeering niet anders verwachten mocht, zoodanig dat de ondernemers aan het langste eind trekken, maar ook zoodanig gelijk men van een *Engelsche* regeering vermoeden kon, dat de vredesvoorwaarden voor de arbeiders „eervol” en niet al te duidelijk onvoordeelig zouden zijn. Het ingewikkeld stelsel van verzoeningsraden door den handelsminister Lloyd George voorgesteld en door beide partijen aanvaard, kon door de spoorwegmaatschappijen als een overwinning worden beschouwd — en wordt inderdaad ook zoo door hen beschouwd — omdat de vakvereniging daarin op geenerlei wijze erkend is, en iedere maatschappij op zichzelf staan blijft, zonder inmenging van buiten tusschen personeel en bestuur toe te laten. De leiders der spoorwegmannen daarentegen kunnen met eenigen schijn van recht beweren dat het personeel, al is de vakvereniging niet nadrukkelijk erkend, thans het middel in handen heeft zich tegenover de maatschappijen te doen gelden.

Intusschen, dit betreft slechts de buitenzijde, de *formeele* zijde van de kwestie. H. R. H.

(Wordt vervolgd.)

De geschiedenis der Hollandsche koloniaalpolitiek ontrolt een onovertrefbaar schilderij van verraad, omkooprij, sluipmoord en gemeenheid. K. MARX.

In het zwarte Limburg.

Een staaltje van de brutaliteit der Kapitalisten als er niet een arbeiders-organisatie klaar staat om ze danig op de vingers te kijken, is in den laatsten tijd weer eens in Limburg vertoond. Het Mijn-reglement trad voor een deel in werking op 1 November 1906. Op 8 Dec. maakte de adjunct-inspecteur der mijnen proces-verbaal op wegens overtreding van eenige dier bepalingen in een mijn te Schaesberg. De overtredingen waren o. a. het nalaten van enkele voorgeschreven veiligheids-bepalingen; verder „een jongen beneden 13 jaar op de bovengrondsche werken arbeid doen verrichten; en een persoon beneden 16 jaar op de bovengrondsche werken arbeid doen verrichten in een besloten ruimte, waarin de temperatuur meer dan 32 gr. Celsius (meer dan 90 % Fahrenheit) bedraagt.”

De 3 heeren bestuurders van de mijn werden hiervoor op 3 Febr. 1907 door den Kantonrechter te Heerlen ieder veroordeeld tot betaling van 12 en 25 gulden voor elke overtreding, met zijn drieën tezamen voor nog geen 300 gulden. Zij kwamen in verzet, en de zaak werd op 9 April opnieuw voor den rechter gebracht. Daar probeerden ze de schuld voor zoover ze die niet ontkenden, te schuiven op den hun ondergeschikten leider van de mijn, die evenwel verklaarde, slechts kleine veranderingen, geen belangrijke dingen op zijn eigen gezag te mogen uitvoeren. Door hun verzet brachten ze het ten minste zoover, dat de totale boete hun drieën opgelegd van bijna f 300.— op f 12.— slonk.

Waar het hun in eerste instantie zoo goed gegaante was, kwamen de bestuurders ook van dit vonnis in hooger beroep bij de rechtbank te Maastricht. Hoe dit zal afloopen, is *betrekkelijk* van minder belang. Van meer betekenis is, hoe de beklagden zich bij monde van één hunner, Mr. Haex uit Heerlen, lieten gelden. Ook op wat het Openbaar Ministerie hier te berde bracht, dient een oogenblik de aandacht van de vakbewegingen, de arbeiderspartij gevestigd.

Gelukkig achtte het O.M. het vaststaand, dat de beklagden bestuurders zijn in den zin van de wet. De schuld te schuiven op de ondergeschikten, mocht hun dus niet gelukken. Minder heugelijk voor de arbeiders en meer tekenend voor de klassenjustitie is het, dat de goede man, die het O. M. waarnaam, er ten slotte op wees, dat „gebrek aan samenwerking tusschen het Staatstoezicht en de particuliere directie dit conflict had uitgelokt en de Rechtbank genoodzaakt had, zich met deze *pruizen* bezig te houden.” Wou dit Limburgsche licht soms, dat zoo'n staatsinspecteur, als hij de overtredingen der mijnbaronnen konstateerde, fluks met den hoed in de hand naar de heeren van de Directie liep, en hun vriendelijk verzocht te zorgen, dat hij als inspecteur dergelijke dingen niet meer zag, want dat hij ze van staatswege nu eenmaal niet mag zien. Och ja, daar zouden de heeren dan wel voor zorgen: dat de *Inspecteur namelijk het niet meer ziet*.

Mr. Haex zelf was dan ook duidelijker. Hij wilde dat het Staatstoezicht met *meer tact en gematigdheid* ware opgetreden. Maar het Staatstoezicht was partijdig en vóóringenomen, gevolg van verscherpte verhoudingen. Aan wie dat te wijten? Aan den hoofd-ingenieur van het Staatstoezicht zelf, die reeds zoo menigmaal zich de vingers brandde en op *welks autoriteit hij heel wat had al te dingen*.” En verder hoopte hij, „dat het Staatstoezicht anders zou gaan optreden. Anders zou het Mijn-Reglement eer een vloek dan een zegen worden voor onze Mijn-Industrie.”

Moraal: De Limburgsche arbeiders zullen door eigen organisatie er voor moeten gaan zorgen, dat het Mijn-Reglement ook wordt uitgevoerd. WP.

Uit konservatief Rotterdam.

„Als goede tactici waren zij het, die het gevecht openden”, zóó schrijft de Twentsche Nieuwe tijd terecht

was het optreden der socialistische Raadsfractie te Amsterdam. Wij kunnen erbij voegen, zoo traden meerdere fracties op. In Rotterdam evenwel, door één onzer Redacteuren in zijn bekend artikel „Het begrootings-debat in den Raad van Rotterdam” (zie „Voorwaarts”, Wkbl. v. d. Arb. Partij in Z. Holl., van 9 Nov. j.l.) het „bolwerk van het meest zelfbewuste konservatisme” genoemd, wordt het blaadje omgekeerd — zijn de kapitalisten van alle soort vaak de goede tactici” en de „aanvallers.” Nog zitten we midden in den strijd van het Reeders-kapitaal gesteund door marine en militair van de „liberale” Regeering tegen de Bootwerkers, die zich niet volgens alle regelen van ons beter inzicht, maar dan toch met taaie en eerbied- en steun-verdienende volharding verzetten.

Thans maken de heeren Rotterdamsche huis-eigenaren zich alweer gereed tot den aanval.

Die braven achten zich notabene „benadeeld door de bepalingen der nieuwe bouwverordening.” Alsof „arm Rotterdam” al niet schandelijke genoeg woont (zie de bekende brochure dienaangaande van Spiekman en Schotting) willen die bloed-zuigende huisjesmelkers nog tegenaan de „toepassing” van de bestaande bouwverordening. Zij willen, dat hun ouwe krotten op „billijke” dat wil hier natuurlijk zeggen „dure” wijze worden onteigend. Maar zij blijven hierbij niet staan. Zij stichten een Vereniging *niet enkel voor Rotterdam, maar voor het geheele land*, om hun maffe belangen kracht bij te zetten.

Men ziet, de Heeren Hendrix en Schut in den Amsterdamschen Raad staan niet alleen. Hun vrienden te Rotterdam en elders zijn soms nóg pootiger. Van Rotterdam gaat zelfs de reactie uit over gansch het land. Daarom, arbeiders en socialisten van Rotterdam en elders, ziet ze op de vingers, en: pakt aan!

WP.

Uit de kleine pers.

De kleine pers is de pers voor de kleine burgerij en helaas, nog voor de massa der arbeiders.

Zij bezit niet meer de beschaving, die de groote bourgeoisie in haar organen nog ten deele verlangt: zij speculeert op de geestelijke ellende, waarin het kapitalisme de groote massa des volks heeft gestort, een ellende grooter dan de stoffelijke daar zij niet betrekkelijk maar absoluut is.

Een staaltje.

In Rotterdam wordt het geestelijk voedsel voor een groot deel der kleine burgerij geleverd door een orgaan van zekeren Sijthoff, genaamd Rotterdamsch Nieuwsblad.

In zijn Zondagsblad, waarin steeds eenige preeken, verdedigt deze sinjeur nu by. de kleine huisjes-mekkende burgerij door een feuilleton, waarin de jammerlijke en koddige lotgevallen worden geschilderd van een timmermansbaasje in ruste.

Deze man bezit twee nieuwe huisjes, van wier rente hij rustig leeft. Op een goeden dag ontvangt hij een papier van het Stadhuis, waarin hem gelast wordt door de bouwpolitie, zekere kleine veranderingen te doen aanbrengen volgens de bouwverordening. Hij gaat naar 't bureau der bouwpolitie, wordt daar gebruskeerd, zoodat hij nijdig wegloopt. Hij brengt nu de veranderingen niet aan en het gevolg is, dat zijn huisjes onbewoonbaar worden gemaakt en hij arm is, zoodat hij weer als timmermasknecht werk kan gaan zoeken.

Twee vliegen worden hier gelijk u ziet, in één klap geslagen.

Ten eerste wordt er stemming gemaakt tegen de bouwpolitie, die de bouwbazen soms lastig is; ten tweede wordt de gevoeligheid der kleine burgerij gekitteld door haar een lid dier klasse in zijn ondergang voor oogen te stellen, niet door eigen schuld, maar door „de sociale wetten.”

Zoo giet de kleine pers dagelijks uit honderduizenden bladen geestelijk verderf en drek in de hoofden des volks.

Zoolang zij niet uit de arbeidersklasse is verdreven, kan deze niet geestelijk vrij worden. V. R.

Nog een oordeel.

Partijgenoot W. Bettink te Rotterdam schrijft in antwoord aan den Redacteur Hermans in *Voorwaarts* van 9 Nov. 1907 nog het volgende oordeel over *De Tribune*:

Bij deze wensch ik een protest te uiten tegen uwe wijze van oordeelvelling inzake „De Tribune.” Uw betoogtrant n.l. herinnert mij — houdt mij de vergelijking ten goede — aan menschen wier oordeel over een boek gevestigd is, als de titel of koft hen niet aanstaat. Uw oordeel immers is, gelijk gij verklaart, gevormd: „onafhankelijk van den inhoud der „Tribune?”

Nadrukkelijk vooropstellend in geen deele betrokken te zijn bij het bedoelde blad en evenmin de bedoeling te hebben eene discussie te openen over dien inhoud, acht ik het toch noodzakelijk tegen uw vonnis op te komen.

Mijns inziens hebben de redacteurs van het blad in kwestie evenals hunne medewerkers Mevr. Roland Holst, Dr. Pannekoek enz., datgene wat u nu zoo ergert, n.l. „vervullen van een bescheiden taak ter voorlichting“ enz. enz. reeds jaren verricht onder meestal algemeene goedkeuring der partij in cursussen, vergaderingen en vooral in het maandschrift „De Nieuwe Tijd.“

Steeds is betreurd dat „De Nieuwe Tijd“ te duur is voor de meeste partijgenooten.

Nu zij echter hun propaganda gaan voeren in een goedkoop algemeen weekblad, dat door zijn geringen prijs voor elk arbeider bereikbaar is en door zijn samenstellers en lezerskring met geen enkel weekblad in directe concurrentie komt, nu zouden deze menschen plotseling „aanmatigend“ zijn geworden?

Vele partijgenooten zullen met mij weten en voelen, dat bedoelde menschen precies dezelfde zijn als vroeger en dat, voor zoover „aanmatigend“ een ondeugd is, zij deze ondeugd in geen mindere of meerdere mate hebben dan andere partijgenooten.

Door zulke kwalificaties wordt een ongemotiveerd oordeel tegen hoogstaande partijgenooten aangekweekt of bevorderd. Het is mogelijk, dat *gij* geen meerdere voorlichting der partijgenooten, dan thans geschiedt noodig acht, velen echter zullen hoop ik, die voorlichting gaarne accepteren en aldus het hoor en wederhoor toepassen.

In de tweede plaats inoemt u de oprichting der „Tribune“ kortweg zonder nadere toelichting eene organisatorische fout. Waar ge nu beslist zegt, dat uw oordeel niets te maken heeft met den inhoud van het blad, heb ik mij afgevraagd of *gij* soms meendet, dat partijgenooten bij het uitgeven van hunne schriften, min of meer tot plicht hebben eerst advies in te winnen van afdeelingen of Partijbestuur. Deze wensch zou echter te absurd zijn en de dood van de vrijheid — die hier *niets* op anarchisme lijkt, daar elk partijgenoot, 't zij officieel of niet officieel woordvoerder, ten volle voor her Congres ter verantwoording kan geroepen worden. Met welk recht *gij* het tegendeel beweert, is mij een raadsel.

Uw zwaarwichtig aanvoeren zonder bewijs, van de aanklacht „organisatorische fout“ bevreemd mij des te meer, daar immers de oprichting van uw eigen blad — evenals trouwens ook de oprichting der Arbeiders Coöperatie en ook het besluit van den R. B. B. inzake de bootwerkersstun n.l., volgens vele partijgenooten (en wel met eenigen rechtschijn) allesbehalve „voorbeelden van organisatorisch optreden“ waren.

En toch waart *gij*, m. i., toen niet de laatste, die inzag, dat dergelijke fouten slechts zeer betrekkelijk afkeuring verdienen — gelijk de uitkomst bewezen heeft of zal bewijzen.

Ik meen, dat uw scherp oordeel over „De Tribune“ alleen gemotiveerd zou zijn, zoo *gij* kondt bewijzen, dat door den inhoud van dit blad, op den duur de *sociaaldemocratie* geschaad werd.

Daar *gij* het tegendeel hiervan doet, mist *gij* m. i. volkomen het recht om ter goeder trouw zijnde, hard voor de propaganda werkende partijgenooten, tot *anarchisten* te bestempelen — en valt de betiteling door u op „De Tribune“ toegepast, op *uzelf* terug: „aanmatigend.“

De volgende week plaatsen wij het antwoord van Hermans, benevens een oordeel van het *Friesch Volksblad*.

Uit de Russische revolutie.

Het zijn allemaal kleine, maar in hun beteekenis merkwaaardige berichten, die thans uit Rusland komen. In de eerste plaats hief de regeering de 10,000 man sterke Petersburgsche Bond van Arbeiders in de Grafische Bedrijven op juist op het moment dat de ondernemers den arbeiders onmogelijke eischen voor het afsluiten van een tarief stelden. Deze bond omvatte 2/3 van alle arbeiders in het bedrijf. Er wordt alweer aan een nieuwe gewerkt.

In verband met de herhaalde matrozen-opstanden raadt een blad van den ex-minister Witte aan, de Russische vloot kort en goed voorloopig af te schaffen. Het is het beste de schepen een tijdlang in de havens te brengen en ze te ontwapenen. Men begrijpt, dat het oproer te Wladivostok niets van een dronkemansrelletje had, als zulke maatregelen worden aangeraden. — En wat de toenemende ontbinding van het leger betreft, schrijft een generaal, die al van ± 1860 in actieven dienst is, dat de avontuurlijke oorlog met Japan en de binnenlandsche oorlog met de volksmassa's het zijn, en „niet de oproepen van revolutionaire partijen“ die het leger zoo revolutioneeren en verbitteren, en anderdeels zoo demoraliseeren. Men ziet, de revolutie gaat zijn gang, al wat vast was aan het absolutisme langzaam maar zeker te ontbinden.

Een product van bederf.

Een groot deel van de tegenwoordige productie op belletristisch gebied bestaat uit geschrijf, dat slechts dient om door handige reclame de zakken van uitgevers en, zij 't ook in mindere mate, van den auteur te spekken.

Die romans bv. hebben het meeste succes bij de groote massa der lezende burgerij, welke aan den eenen kant de door het moderne kapitalisme gewekte valsche gevoeligheid bevredigen en aan den anderen kant de sensatie-zucht, de zucht naar oppervlakkige prikkeling der zenuwen in plaats van aan-doening door groote en schoone gevoelens.

Van die producten, als zwammen welig groeiende in het bederf der burgelijke beschaving, is een uiterst karakteristiek voorbeeld het werk van den Duitscher Eduard Stillebauer.

Over diens jongste product, een ook in het Hol-

landsch vertaalde sensatie-roman, de Beurskoning getiteld, vinden wij de volgende treffende critiek in het wetenschappelijk hoofdorgaan der Deutsche Partij, waar o.a. gezegd wordt:

„De intrige is een onmogelijk verhaaltje, zoo armoedig in elkaar gezet, dat het niet te zeggen is. De figuren zijn zoo weinig werkelijk levende wezens, dat elk leerling eener H. B. S. voor meisjes onmiddellijk ziet, dat ze niet leven, maar karikaturen zijn. De karakters en toestanden zijn zoo, dat ze niet eens de verdienste bezitten, afgekeken te zijn van goede oudere of nieuwere voorbeelden. En het geheel is overgoten met een afgekookt sopje, dat hoogstens bij lezers van eolportage-romans nog voor modern kan doorgaan. De sentimentaliteit wordt bevredigd door de figuren van den overgrootvader uit het Ghetto, den rabbijn en den dichter Davidje Mandelbaum. Alle andere medearbeiders aan het groote werk zijn schoften van mindere of meerdere kwaliteit. Dat wat de kern van den roman moet zijn, de schildering van het beurs-milieu, van het leven in financierskringen getuigt van volkomen gemis aan kennis der zaken.“

Dit oordeel, dat wij eer gematigd dan te scherp zouden achten, vermeldt nog niet, hoe verderfelijke prullen als de bedoelde werken op lezers, die, doordat hun de tijd ontbreekt zelf hun oordeel en smaak te ontwikkelen, zich min of meer moeten verlaten op een keuze, die anderen voor hen doen.

Producten van bederf oefenen zij een bedervende werking uit op den geest, 't gemoed en den smaak van wie ze zonder veel ervaring leest.

De arbeiders hebben alle reden zulk bocht uit hun woningen te weren.

v. R.

Berlijnsche Brieven.

III

De strijd tegen het militarisme.

(Vervolg.)

De kans, dat de Deutsche bourgeoisie eindelijk eens tegen de overheersching van het militarisme in verzet zou komen, is voortdurend geringer geworden. Het gemis aan durf, dat in de vroegere tijden als een uiting van zwakte kon beschouwd worden, is nog flinkheid in vergelijking met de jammerlijke rol, die zij later tegenover de jonkerheerschappij speelde. En dat had zijn goeden grond. Was zij vroeger wat benauwd voor de opkomende onafhankelijke arbeidersbeweging, zoo is die benauwdheid later hoe langer hoe meer radeloosheid geworden toen de arbeidersbeweging steeds machtiger en sterker werd. Hoe het gevaar te weerstaan, waarmee dit sterk georganiseerde steeds wassende arbeidersleger de burgerlijke orde bedreigde? Maar één middel was er, waarop zij dorst te bouwen: een sterke staatsmacht, die steunde op een sterk, goed gedisciplineerd leger. Het leger werd haar eenige toeverlaat.

„De beste waarborg, die men heeft tegen het socialisme“, zei voor een jaar of tien de Berlijnsche bankier Hansemann tegen een journalist, die hem over de sociale kwestie interviewde „dat is nog maar altijd een sterke regeering en een goed gedrild leger“.

Daarmee kreeg het leger, het militarisme een nog veel hoogere plaats in de schatting der Deutsche bourgeoisie. Vroeger had het haar belangen gediend door een eenig ongedeeld Duitsch rijk te scheppen; nu wachtte het de nog hoogere taak de gansche burgerlijke orde tegen de omverwerping door het socialisme te verdedigen. Vroeger was het een nuttig respectabel ding, nu was het de eenige toeverlaat in nood geworden. Vroeger had een belangrijk deel van de liberale partij zich bij de heerschappij van de militaire sabelrammelaars over de burgerlijke wereld neergelegd; nu ging bij de heele bourgeoisie elk denkbeeld van verzet tegen militaire aanmatiging weg.

Zelf heerschen in den staat, politieke vrijheid, liberale instellingen, al die droomen van haar jeugd, die in andere landen werkelijkheid geworden waren, beschouwde ze nu als bespottelijke kinderdwaasheden, waar ze zich niet eens meer in kon denken. Zoo is de Deutsche bourgeoisie geworden tot wat ze nu is, de meest karakterlooze en de lafste bourgeoisie der wereld, zonder moed en durf, zonder geestelijke kracht; de walgelijkste kruiperij en likkerij naar boven aanvullend door groffe brutaliteit naar beneden tegen de arbeiders; het zelfstandige politieke denken ontwend; wier politieke actie zich beperkt tot hoeragebrul voor „nationale“ grootheden en wat foeteren in de binnenkamer.

Onder die omstandigheden is het militarisme natuurlijk voortdurend versterkt, innerlijk en uiterlijk. De jonkerklasse voelt zich als de geboren heerscher. De officieren zijn de hoogste stand, ver boven het

gewone tuig van burgers verheven. Tegen hun aanmatiging verheft zich geen gedachte zelfs in de burgerwereld; icdercen vindt ze natuurlijk en gepast. Het hoogste ideaal van den burger is een officier te lijken; de titel van reserve-officier gaat vóór alle burgerlijke titels. De militaire orde gaat boven de burgerlijke; voor de militaire tucht moet eenvoudig alles wijken. In een ander land, in andere omstandigheden zouden de barbaarsche militaire straffen tegen geringe vergrijpen een storm van verontwaardiging wekken, en de publieke opinie zou tegen zulk een schennis der eenvoudige menschenrechten zoo sterk opkomen, dat ze geen stand kon houden. Maar de Deutsche bourgeoisie, die de publieke opinie in de helft der bevolking maakt, voelt zichzelf kond worden bij de gedachte, dat de soldaten tegenover de blinde discipline eens een eigen wil en eigen gedachte zouden stellen, en bij een revolutie eens in 't hoofd zouden krijgen, *niet* op vader en moeder te willen schieten. Daarom zwijgt ze bij al deze militaire vonnissen, hoezeer die tegen een gewoon menschelijk gevoel indruischen; zij mokt misschien eventjes, maar legt er zich bij neer.

Daardoor komt het, dat het Deutsche militarisme zulk een groote innerlijke kracht heeft en elke schijn van verzet met de grootste wreedheid dadelijk straffen kan. Dat is de reden, waarom de Deutsche partij tot nog toe een openlijke, uitgesproken actie tot ondermijning van de krijgstucht naliet, en zich er toe beperkte in het parlement de militaire eischen te bestrijden en de militaire wreedheden te onthullen en te brandmerken. Maar er kwam nog iets bij, dat deze houding bewerkte, het feit nl, dat het leger haast nooit bij stakingen tegen de arbeiders gebruikt werd.

Wanneer, zooals in Nederland en Frankrijk, de soldaten telkens bij stakingen gebruikt worden, om tegen de stakers op te treden, en in 't uiterste geval er zelfs op te schieten, dan moet de arbeidersbeweging anti-militaire propaganda voeren, en dan heeft deze ook een onmiddellijk doel. De soldaten hebben zelf een hekel aan die politiedienst; staande tegenover medeproletariërs, die voor hun brood strijden, komt vanzelf de gedachte op, niet te schieten, d. w. z. niet te gehoorzamen, en de vertoogen der stakers, hun klassegenooten, vinden een vruchtbaren bodem. Het gebruik van troepen tegenover stakers ondermijnt vanzelf de krijgstucht en lokt een propaganda met dit doel uit.

De Hollandsche en Fransche bourgeoisie, die over het leger te gebieden heeft, beschouwd echter dit werkje, bescherming van hun brandkast in den dagelijkschen ekonomischen strijd als minstens net zoo belangrijk als de verdediging van een vaderland, dat toch niet goed te verdedigen is. Het leger is er voor haar belang, dus gebruikt zij het er voor, en zij neemt dat kleine ongemak, dat de krijgstucht op zware proeven gesteld wordt, er met plezier bij.

Anders in Duitschland. Niet de bourgeoisie maar de jonkers zijn baas van 't leger. 't Gebruik tegen het buitenland, en in de toekomst tegen revoluties is in hun belang noodig en dus hun doel, en om een ijzeren discipline te kunnen houden, gebruiken ze wijselijk de soldaten niet in den krijgstuchtbedervenden ekonomischen strijd. Dat vinden ze te min tegenover de verheven taak, die 't leger heeft; „de orde“ tegenover stakers handhaven, dat is de politie, de gendarmes, en niet 't minst de justitie volkomen toevertrouwd.

Daarmee ontbreekt voor de Deutsche arbeiders alle drang, de soldaten tot ongehoorzaamheid aan te zetten. 't Eenige doel zou zijn de verre toekomst, de revolutie, als de soldaten van nu al lang weer de werkmanskiel aangetrokken hebben. Een anti-militaire propaganda, als in Frankrijk en België bestaat, heeft hier geen zin; zij zou ontzettend zware offers kosten, en tegelijk geen onmiddellijk doel hebben.

En tegelijk kon men overtuigd zijn, dat door de ekonomische en politieke ontwikkeling zelf, 't leger toch langzamerhand gerevolutioneerd werd en op den duur zou blijken, geen willig werktuig in handen der heerschende klasse tegen het proletariaat te zijn. Hoe langer hoe meer vormen de stadsarbeiders de hoofdmassa der soldaten, die behendiger en geestelijk ontwikkelder dan de boerenjongens van vroeger, zich van vergrijpen tegen de reglementen vrij weten te houden, snel alle handgrepen kennen, en tegelijk zich geestelijk niet laten verdommen. En onder deze rekruten uit de stad kwamen er voortdurend meer, die van hun ouderlijk huis uit het socialisme kenden. Anderen werden door de mishandelingen en door ons optreden voor de belangen der soldaten gewonnen. En door de snelle leering, die revolutionaire tijden bieden, zullen de overigen zich ten slotte ook niet tegen hun klassegenooten laten gebruiken.

Dit was de opvatting, die als de klassieke in de Duitse partij door de oudere leiders wordt verdedigd; een speciale antimilitaire propaganda is noodig en ze is gevaarlijk voor hen, die ze voeren: Wat Karl Liebknecht nu wil, is niet, de methoden van het Fransche en Belgische socialisme in Duitschland toepassen; dat is en blijft vooreerst onmogelijk. Wat hij wil tegengaan, is, dat de soldaten zich door hun onervarenheid in maatschappelijke zaken tegen ons laten gebruiken. Bestond het actief dienende leger uit volwassen arbeiders, die door hun levenservaring socialist waren geworden, dan was geen bijzondere actie noodig; dan groeide het leger met het volk tezamen in socialistisch bewustzijn. Maar de jonge mannen moeten soldaat worden, voor de strijd des levens ze tot strijders voor de arbeiderszaak kon stalen, op een leeftijd, waar ze zich door de frases van vaderland en plicht tot gehoorzaamheid nog laten meeslepen; daarom slaat Liebknecht voor, dat de jonge mannen in de jaren voor ze soldaat worden, door een stelselmatige propaganda over 't wezen van kapitalisme, socialisme en militarisme worden ingelicht. Dan kunnen ze rustig hun dienst als militair doen, maar als het tot een strijd komt, zijn ze niet meer onwetende willige werktuigen in de handen der heerschers; ze staan dan voor hun daden met dezelfde kennis en hetzelfde inzicht als volwassen arbeiders zouden hebben.

Het verschil tusschen wat Liebknecht in zijn brochure voorsloeg, en de oude tactiek, is dus niet zoo heel groot, een verschil over de doelmatigheid van bijzondere socialistische propaganda onder de jonge mannen. Hoezeer de regeering die vreest, als een ondermijning van haar laatste machtpositie, bewijst het hoogverraadsproces, en bewijzen ook de scherpe vervolgingen tegen de organisaties der jeugd, die zij door bijzondere wetten nog verder hoopt te belemmeren of te onderdrukken. Maar dit zal niet veel baten, daar een steeds sterker strooming in de Duitse partij de behoefte van een aanvullender optreden op dit terrein gevoelt. Vooral sinds het uitbreken van de Russische revolutie is in wijde kringen van het Duitse proletariaat de opvatting steeds sterker geworden, dat men ook in Duitschland in afzienbaren tijd voor ernstige beslissingen zal komen te staan, en men zich dus moet voorbereiden. Daarvan was Liebknechts brochure een uiting, en heeft de regeering gehoopt, deze strooming door scherp aanvullend optreden den kop te kunnen inknijpen, zoo heeft ze het tegendeel bewerkt en deze strooming bijzonder versterkt. Of de partij als zoodanig daarover besluiten zal nemen, of niet, de socialistische propaganda onder de jonge arbeiders zal vanzelf overal aangepakt worden.

Meer is op 't oogenblik tegen het militarisme niet te doen; maar meer heeft ook niet. Als de tijd eenmaal komt, dat in een scherpe politieke strijd om de macht het leger tegenover het volk gesteld wordt, dan doet dit eene feit zelf, dan doet de kleinste gebeurtenis in zulk een hartstochtelijken tijd meer tot revolutioneeren van het leger, dan alle propaganda te voren. Als de heerschende klasse met dit laatste en sterkste machtsmiddel voor den dag rukt, is op dat oogenblik de discipline nog vast; maar van het oogenblik af, dat zij het gebruikt, brokkelt die discipline af. En als ten slotte in en door dezen strijd de revolutioneering van 't leger tot een feit geworden is, is het met de heerschappij der bezittende klasse gedaan.

Economische Kroniek.

Het kraakt!

„Als in een voortbrengingssysteem, waar de geheele samenhang van het reproductieproces op het credit berust plotseling ophoudt, en slechts nog contante betaling geldt, moet daar klaarblijkelijk eene crisis intreden eene gewelddadige drang naar betalingsmiddelen. *Oppervlakkig gezien, doet dan ook de geheele crisis zich aan ons voor slechts als credit en geldcrisis.*”

Is het niet alsof Marx deze woorden zoo pas heeft neergeschreven? Is de door ons gecursiveerde zin niet de eenige wijsheid, waartoe de burgerlijke verklarers der huidige crisis zich weten op te werken. „Er is te min geld,” „te weinig goud, te veel goud geëxporteerd.”

Ziet daar de verschillende modulaties van een en hetzelfde liedje. De verschijnselen aan de oppervlakte worden door hen met ontzetting aanschouwd, en als de beurs een plaats voor psalmzingen was, zouden zij kunnen aanheffen: „Het is een wonder in onz' oogen

Wij zien het maar doorgonden het niet.”

En voor ieder, die niet kan of wil doordringen tot de laatste oorzaak der maatschappelijke verschijnselen, die niet bloot legt, hetgeen in het voortbrengingsproces geschiedt, zullen steeds de verschijnselen in handels- en bankwereld een ondoordringelijk raadsel blijven. Alleen door het letten op de verschijnselen in de sfeer des productie kan het ons gelukken eene wetenschappelijke verklaring, d. w. z. een verklaring te

geven. *die eenheid brengt in het wirwar der schijnbaar zoo uiteenloopende verschijnselen.*

Sedert 1902 was er voor de industrie wederom een tijd van bloei aangebroken. De tijd van depressie was voorbij, de wereldmarkt vroeg wederom naar de producten der industrie, er kon weer met winst worden voortgebracht. En tot in 1907 toe word er maar steeds meer en meer geproduceerd. Zoowel in de sfeer van de productie der productiemiddelen als in den kring der productie voor het verbruik werd onder hoogdruk gewerkt. De vraag naar metalen, grondstoffen, halfabrikaten steeg telkens en telkens.

De prijs der metalen geeft ons van dit feit een aardig beeld. De prijzen zijn uitgedrukt in ponden sterling per ton:

	Koper	Zink.	Tin.
1902	52½	18	120½
1903	58½	21	127½
1904	59	22½	126½
1905	60½	25½	143½
1906	87½	27	188

Vooraf door de kolossale ontwikkeling der electrotechniek groeide de vraag naar koper zoo ontzettend.

De koperproductie bedroeg in 1902: 554.900 ton; in 1906 732.500 ton, terwijl de prijs van dit metaal tenslotte in het begin van 1907 meer dan verdubbeld was bij 1902 vergeleken.

In de katoen-industrie, om maar één voorbeeld uit de sfeer der productie voor het onmiddellijk gebruik aan te halen, werd eveneens onder hoogdruk gewerkt. De katoenenstoffen werden naar alle hoeken van den wereld gezonden, en vonden vooral in de Zuid-Amerikaanse staten, Argentinië, Chili, Uruguay eenen gretigen afzetmarkt.

Zoo werd er in 1905 in de laatst-gevoemde staat voor £ 655.994 aan textiel-goederen geïmporteerd, in 1906 voor £ 946.978.

Vooraf de Duitse fabrikanten wisten zich een goed gedeelte van dezen markt te veroveren. Zoo vermeld een rapport van den Amerikaanschen consul te Montevideo: (medegedeeld in het Algemeen Nederlandsch Exportblad 26 Juli 1907):

„De Duitschers vooral hebben er slag van hun goederen een aantrekkelijk uiterlijk te geven, en daarbij komt nog dat zij lang credit geven. Zes tot negen maanden is de gewone termijn met 5% disconto, indien binnen dien tijd betaling plaats vindt. Doch ook een jaar credit wordt toegestaan, indien dit verlangd wordt.”

Zoo zien wij, dat er overal een tijd van prosperiteit voor de ondernemers heerschte. Maar produceeren onder het kapitalisme is warenproductie, of anders uitgedrukt geen productie voor het verbruik, maar voor den ruil. Er wordt dan alleen voortgebracht, het produceeren is dan alleen voor den kapitalist „productief,” als de waren met winst van de hand kunnen worden gedaan. Zoolang dus de prijzen der waren nog hoog zijn, zal er zooveel mogelijk worden voortgebracht, om maar binnen te zijn voor de daling komt. Er is immers geen geregelde productie, er bestaat geen organisme, dat de voortbrenging de juiste afmetingen geeft. En dan komt onvermijdelijk het oogenblik dat er te veel geproduceerd is!

En dan dalen de prijzen, en wordt het te veel uitgebreide bedrijf ingekrompen, ja dikwijls geheel en al stop gezet.

Zoo daalden de prijzen van het kopersoort „Electrolijt” toen er te veel geproduceerd was, en dus demarkt overvoerd, op verschrikkelijke wijze!

Ziet hier de prijsopgave van „Electrolijt” in ponden sterling per ton:

1902	1904	1906	2 Januari 1907	1 Maart 1907
53.5	59	89	115	122
1 Juli 1907	1 Augustus 1907	1 Ssept. 1907	22 Oct. 1907	
106	96	84	62	

De prijzen der andere metalen gingen eveneens reeds terug. Zink van 27 op 22, tin van 188 op 137.5

Ook de ijzerfabrieken begonnen reeds in September hunne productie te verminderen.

Zoo was de productie van ruw ijzer in Duitschland en Luxemburg meer dan 25000 ton minder dan in den maand Augustus. En bij de staalfabrieken is eveneens dit feit te constateeren. 70.000 ton vormijzer werd in September minder verwerkt dan in Augustus, en iets minder dan 20.000 ton was het verschil aan geproduceerd spoorwegmateriaal.

En op 29 Oct. 1907 schreef de Rheinisch Westfalische Zeitung: „Over de Rheinische Westphaalsche IJzermarkt. De toestand der markt toont in de laatste tijd eene ontwikkeling, die ernstige bedenkingen in zich sluit en het geloof aan een verdere rustige ontwikkeling langzaam doet verdwijnen. Het stokken van den verkoop slaat naar alle markten over en is zelfs tot een absolute zakenstilstand geklommen. . . . De wedstrijd om maar bestellingen te krijgen heeft een vorm aangenomen, zooals zij zich slechts zelden vertoont heeft, en de directeuren gaan reeds zelf op reis, om bestellingen, waar ook maar, binnen te halen.”

En tekenend voor de textielindustrie is, wat er aan de bladen op 9 Nov. vbet Argentinië geseind werd:

„Van de textielgoederen werd in de vorige jaren te veel aangevoerd met het gevolg, dat de importen dhans weder afnemende zijn. Zij bedroegen gedurende het eerste half jaar 1907, 23 miljoen pesos goud of bijna 3 3 miljoen pesos goud minder dan in het eerste half jaar van 1906. Hierbij dient er rekening mede te worden gehouden, dat vooral in den handel in textielgoederen verschillende faillissementen voorkwamen

En een zeer tekenend feit voor de algemeene industriële toestand deelt de Nieuwe Rotterdamse Courant van 9 Nov. mede. „Het veelvuldig gebruik van caoutchouc (caoutchouc is een artikel dat tegenwoordig bijna in elke industrie gebruikt wordt) heeft ten gevolge, dat dit artikel op den markt den algemeenen stand van zaken zal volgen. . . . In Januari en Februari van dit jaar was er nog een levendige vraag naar dit artikel. In Maart begonnen de prijzen te dalen, en deze hoewel langzame daling, duurde voort, totdat er in Juli eene kleine stijging intrad, welke stijging evenwel van korten duur was. Reeds in den loop van Augustus begon de daling opnieuw en wel zoodanig, dat men slechts in de jaren van algemeene malaise 1900—1902 lagere prijzen heeft gekend dan de September-prijzen van dit jaar.”

Over de Amerikaansche industrie kunnen wij nog mededeelen dat de „Vorwärts van 5 November sprak van „het in massa's ontslaan van arbeiders in de ijzer en staalindustrie” dat de telegrammen van 7 en 9 November melding maakten van de textielabrieken in Nieuw Engeland, in de zuidelijke staten, die hun bedrijf inkrimpen, dat Union Pacific-Spoor-

weg-maatschappij 5000 arbeiders den eersten November ontsloeg.

En het maandschrift voor de statistiek van 31 Oct. j.l. vermeldt dat in de Vereenigde Staten 5.8% der leden van vakverenigingen in Augustus reeds werkeloos waren, tegen nog slechts 1.7% in Juli.

Zoo wijst alles er op, da de industriële crisis daar is, met al zijne ellende en gebrek. In overal reeds, zooals b.v. weer de laatste handelsberichten over de handschoenfabricage en de tegel-industrie melden, stopzetting van het bedrijf of minstens groote inkrimping der productie. S. d. W.

Kleine berichten.

In Calcutta, de hoofdstad van Engelsch-Indië, werd een sociaal-democratische vereeniging opgericht, de eerste in Indië.

Het Socialistisch Weekblad „Appeal to Reason” (Een Be-roep op het Verstand) het meest verspreide soc. blad van Amerika, is aangeklaagd door pres. Roosevelt. Hij voelt zich door een artikel van Debs, de socialistische tegencandidaat bij zijn vroegere verkiezing, en door een karikatuur beledigd. Het art. behandelde de inmenging van Roosevelt in het bekende proces tegen Haywood, die thans zijn tegencandidaat voor het presidentsschap is. Een inderdaad zeldzame gelegenheid voor socialistische propaganda.

In een speech verklaarde de „liberale” leider van het spoorwegpersoneel in Engeland, de heer Richard Bell, dat hij „op geen enkele wijze de rechten van anderen wilde kwetsen.” Daaraan heeft hij zich dan ook in zijn gansche tactiek gehouden. Maar wij vreezen, dat hij met zijn Meester, den liberalen Minister Lloyd-George, op kapitale wijze en slimmer dan ooit Kuyper het verstond, de rechten van de arbeiders heeft gekwetst, door dat hij in plaats van met hen te strijden voor hen heeft gediplomatiseerd.

Lord Rosebery, Kanselier van de universiteit van Londen en bekend „liberaal” leider van de Engelse politiek, verklaarde zich bij de opening van een nieuwe Kweekschool voor Onderwijzers te Londen, vóór de „religieuze” en tegen de „sceptische” onderwijzers. Alweer een „liberaal,” die zooals Dr. Bos en anderen hier te lande, meer en meer van het „nut” der „godsdienstige” in plaats van de „neutrale” opvoeding van het kind voor de kapitalistische maatschappij overtuigd raakt.

Volgens een te Washington, hoofdstad der Vereenigde Staten, in de afdeeling der socialistische partij aangenomen motie, acht men de tijd rijp voor een nauwe verbinding van de Amerikaansche Partij met die vakverenigingen, die de noodzakelijkheid van de politieke actie erkennen. Ook hier dus schijnen de te Stuttgart genomen besluiten goed door te werken.

Te Würselen bij Aken is kapelaan Weinand, die de arbeiders in de Chr. Metaalbewerkeren bond trachtte te organiseren. door den Aartsbisschop van Keulen naar Rome gestuurd, om over de ware taak van den priester onder het kapitalisme bij den Paus inlichtingen te vragen. Willen de arbeiders toch nog wat van de Kerk hopen?

Door de crisis in de Diamantbewerkerenwereld is door Henri Polak weer de kwestie van den achturedag aan de orde gesteld. Hopen wij dat het deze sterke organisatie thans gelukt door den strijd deze verkorting eindelijk en voorgoed te veroveren.

Ontvangen Boeken.

De uitgever *Wakker* te Rotterdam zendt ons twee brochures, beide door *Van Ravesteijn* uit het Duitsch vertaald, beide van zéér aktueelen aard, ook voor ons land. De ééne is van *Karl Kautsky* en heeft tot titel *Vaderlandsheide en Sociaal-Demokratie*. Deze brochure beleefde reeds een tweede druk, waaruit blijkt dat ze gelezen wordt. Ze verdient dit ook in hooge mate, daar ze vooral de principiële houding van de S. D. tegenover het militarisme eenvoudig en duidelijk in het licht stelt. Onze jongen en ook onze ouden kunnen er nog een heele boel uit leeren.

De tweede brochure, die van *Hermann Wendel* over *Sociaaldemokratie en propaganda tegen de kerk* heeft al wat stof opgeworpen, in ons land van Blijde Wereld en Vrij-Denkerij. De één vindt het ware Van R.'s plicht geweest, de vertaling na te laten! De ander meent, de schrijver (notabene één van de Redacteuren of vaste medewerkers van de *Leipziger Volkszeitung*, na de *Vorwärts* het grootste blad van de Sociaaldemokratie in de gansche wereld) en de vertaler hebben een groote dienst bewezen aan de firma Aalberse, Sybrandi en Co.! Laten we deze beweringen voor wat ze waard zijn, maar stellen we vast, dat juist zij aantoonen, hoe zeer noodig ook bij ons is een historische uiteenzetting van onzen internationalen eisch: *het verklaren van den godsdienst tot een private zaak.*

„In het algemeen kan men zeggen,” schrijft partijgenoot *Wendel*, „dat pogingen en eischen om de religie op zichzelf aan te valen of het atheïsme te proclameeren, gevolgen zijn van een niet scherp principiëel begrip en nauwelijks op een hooger trap der arbeidersbeweging staan dan de verwatering van het Socialisme door Christelijke sopjes.” Om dit scherpe begrip te krijgen en zich vrij te houden, zoowel van het aanvullend atheïsme als van de christelijke verwatering, vindt men goeden steun in het lezen van deze op vele bladzijden uitstekende brochure. Wp.

Steunpenning.

Ontvangen van v. L. f 1.50; H. V. f 1.50; J. V. f 1.—; A. P. f 1.50; v. E. f 1.50; D. f 1.50; H. f 1.50; door bemiddeling van W. J. H. f 7.—.